

pet američkih pesnika

Robert Blaj

Brojeći tela sičušnih kostiju

Hajde da ponovo prebrojimo tela.

Kada bismo samo mogli da smanjimo tela,
Na veličinu lobanje,
Mogli bismo napraviti čitavu poljanu od belih lobanja na mesečini!

Kada bismo samo mogli da smanjimo tela,
Možda bismo mogli imati
Sva jednogodišnja ubistva pred sobom na stolu!

Kada bismo samo mogli da smanjimo tela,
Mogli bismo smestiti
Telo u prsten, za večitu uspomenu.

Popodnevni sneg

I
Trava je poluprekriena snegom.
Bila je to vrsta snega koji počinje da pada kasno popodne,
I sada kućice trave počinju da tamne.

II
Ako ispružim ruke dole, blizu zemlje
Mogao bih uzeti pregršti tmine!
Tmina je uvek bila tamo, što nikad nismo primećivali.

III
Kako sneg sve više pada, tako vlati žita sve više nestaju,
I staja se primiče sve više kući.
Staja se primiče potpuno sama u sve jačem nevremenu.

IV
Staja je puna žita, i primiče se k nama,
Kao brod sa tovarom u olujnom moru;
Svi mornari na palubi slepi su već mnogo godina.

Buđenje iz sna

U venama mornarica razrašilje flotu,
Sičušne eksplozije na vodenim linijama,
I galebovi se upliču u vetar od slanih kapi.

Jutro je. Zemlja je prespavala celu zimu.
Klupe kraj prozora prekrila su krvna, dvorište je bilo puno
Ukočenih pasa, i ruke što su trapavo držale teške knjige.

Sada se budimo, i ustajem iz kreveta, i doručkujemo –
Uzvici dopiru iz krvne luke,
Izmaglica, i jarbol se diže, lupa brodske drvenarije na sunčevom svetlu.

Sada pevamo, i izvodimo majušne igre na kuhinjskom podu.
Celo telo nam je kao luka u svitanje;
Znamo da nas je naš gospodar napustio za danas.

Nedelja u Glestonberiju

Napolju u bednim predgradima,
Tamo gde svetlost sija kroz zidove.

Moje crne cipele stoje na podu
Kao dva otvorena groba.

Zavesa ne znaju čemu da se nadaju,
Ali pokorne su.

Čudno li je misliti na Indiju!
Obilje nije ništa drugo do ljudska oskudica.

Ričard Brotigen

Da, uvek je izgledalo da će biti 5. jun 1968.

Telefon mi je zazvonio usred noći
ali nisam odgovorio. Zvonio je i zvonio
i zvonio i PRESTAO! I zvonio kao da je
općinjen.
Uvek sam verovao da dobre vesti ne putuju
usred noći, pa nisam odgovorio
na poziv.
Pustio sam da ode do davola. Bio sam u pravu, opet.
Bio je to neko ko me je zvao da mi kaže da je Kenedi
pogoden.

Romeo i Julija

Ako ti umreš za mene,
ja ču umreti za tebe

i naši će grobovi
biti kao dvoje ljubavnika koji peru
svou očeću zajedno
u mašini za veš.

Ako ti doneseš sapun,
ja ču doneti belilo.

Omlet od parkinga

Hodajući po jajima vrana, mama,
slušam lјusku što se lomi
kao automobili koje parkiraju na asfaltu.

Restoran

Krhka, venući u 37,
ona nosi svoju burmu kao zanos
i bulji pravo dole u praznu šoljicu
kao da gleda u usta mrtve ptice.
Večera je završena. Njen muž je otišao u toalet.
Uskoro će se vratiti a onda će na nju biti red
do ode u toalet.

Protiv Kula i gradova

Sedim ovde (u kafiću) misleći
da napišem pesmu. O čemu da
pišem? Ne znam. Prosto tako osećam
kada mi iznenada jedan mladić u žurbi
priđe i reče; »Mogu li da se poslužim Vašom
olovkom?«
U ruci mu je koverat. »Treba
da ga adresiram«. Uzima mi olovku
i adresira pismo. To čini vrlo ozbiljno. On zaista koristi
olovku.

Deniz Levertov

Licemerne žene

Licemerne žene, kako retko govorimo
o svojim sopstvenim sumnjama, dok sumnjičavo
majčinski uzimamo pod svoje muškarca u njegovoj sumnji!

I ako se u Mil Veliju spustila na stabla
slatka kiša nošena zapadnim strujanjem
i beli oznojeni bik od pesnika nam rekao

da su nam pice ružne – zašto nismo
priznale da i mi mislimo tako? (A
zašto je to sramota? One i nisu za gledanje!)

Ne, one su tamne i udubljene i dlakave,
pećine Meseca... I kada
nas mračno mrmljanje ispuni,

hladnoća naspram života,
mi smo isuviše žene da
bi priznale takvu neženstvenost.

Kurvinski se psiho-sjajem
igramo i branimo – a da ništa
o tome kasnije ne kažemo. I naše snove

*s kojom ispraznošću smo ih isekle
kao nokte, odrezale kao krajeve
rascvetale kose.*

Roman

*Vetar duva. Knjiga koja se piše
menja se, zaustavlja, stranice
žute i bele razvlače se
i malo-pomalo sastavljaju u
novim pokušajima. Jedna polovina belog lista
skliznju ispod vrata.*

I pritisnu njihove još ni
dopola nenačrte živote, muškarca i ženu
s grimasom od bola. Njihova mačka
zeva svoju životinsku tajnu,
baneći se brisanjem užasnog uđa.
Oni žive (kada žive) u strahu

*od slepila, žarenja, gušenja pod
oblakom nuklearne eksplozije u godini crvenperke.
I oni želete (kao i mi) večitost
današnjice, želete da ovaj strah
odmah precrta debeli crni
magični beležnik, svuda sa svake strane.*

*da cele strane straha budu zgužvane, da pucketaju,
da se ispeku na vatri
a kada budu fini pepeo,
peć će biti hladna i očišćena
i vaza sa cvetem biće stavljena
na vrh peći da stoji na prolećnom svjetlu.*

*U međuvremenu od strane do strane oni
kupuju stvari, stičući pogled
punog života; svadaju se, čine tišinu gorkom,
planiraju putovanja, sele se, usaduju
očaj jedno u drugo
a onda u pravi čas*

*spasavaju jedno drugo suzama,
grižom savesti, nežnošću –
upecani na one čudesne opojne čari.
A opet imaju i –
zar ne – kao i mi –
dane sklada*

*odmora, natezanja, vizije
što provaljuje na zgrčenom licu,
beg od promene oblika.
Nešto razdvojeno počinje da se spaja.
Prizorom, rečenicom, nešto se vraća
nazad u život, nazad ka bogovima.*

Frenk O'Hara

Na' jedan korak od nih

Imam pauzu za ručak, pa krenuh
u šetnju među živahno obojene
taksi automobile. Prvo niz pločnik
gde radnici hrane svoje prijava
svetlučajuće trupove sendvičima
i koka-kolom, sa žutim šlemovima
na njima. Oni ih štite od cigala
koje padaju, pretpostavljam. Onda
avenijom где se suknje njišu
iznad peta i podižu nad
rešetkama. Sunce prži, ali
taksi automobili komešaju vazduh. Gledam
kako se cenjaku u ručne satove. Mačke
se igraju u plijevini.

Tajms trgom, gde natpis
nestaje u dimu nad mojom glavom, a naviše
vodopad lagano teče. Jedan
crnac stoji u dvorištu s
čačkalicom, nehajno mašući
Plava horistkinja cokće jezikom: on
se smeška i briše bradu. Iznenada
se sve oglaćava: 12 je i 40
četvrtak.

Neon na dnevnom svetu je veliko zadovoljstvo, kako bi Idvin Denbi napisao, kao što su sijalice na dnevnom svetu. Stajem zglob sendviča sa sirom kod DŽULIJETINOГ UGLA. Dulijeta Mesina, žena Federika Fellinja, é bell' attrice.

I čokoladni slad. Dama u lisičjem krznu po ovakvom danu unosi svoju pudlu u taksi.

Nekoliko porto

rikanaca je danas na aveniji, koji je čine predivnom i toploim. Prvo je Bani umro, onda Đon Latuš, pa Džekson Polok. Ali, da li ih je zemlja puna kao što je život bio? Čovek je ičovek šeta, prolazi mimo časopisa sa golotinjom i posteru za BORBE S BIKOVIMA i skladišta Menhetna, koja će uskoro porušiti. Nekada sam mislio da je tu bila Izložba oružja.

Čaša papaja soka

i nazad na posao. Srce mi je u mom džepu, to su Pesme Pjera Reverdija.

robert krili

Posle Lorce

*Crkva je posao, a bogati
su poslovni ljudi.*

*Kada oni zavzvane na zvona,
siromašni se gomilaju unutra a kada siromah umre, on ima
drvni
krst, i oni jure kroz obred.*

*Ali kada bogataš umre, oni
razvuku Pričešće
i zlatni Krst, i idu staloženi, staloženi
do groblja.*

*A siromasi to vole
i misle da je ludo.*

Operacija

*U subotu rekoh biće ti bolje u nedelju.
Upornost je bila deo pomirenja.*

*Oči su ti otekle, sivo
svetlo je visilo nad tobom, bila si strašna.*

*Moje uplitanje je samo jedna stara
obična veza.*

*Okrutno je, okrutno opisivati
ono što nema razlog da se opisuje.*

Natpis

*Što su ljudi mirniji
to vreme sporije protiče*

*sve dok čovek ne ostane sam
sедећи u obliku tišine.*

*A onda do njega krik,
dodi ovamo idiote poludeće se.*

*Lice koje nije lice,
već crte, lica, zlepiljene*

*na lice sve dok to lice
nije bezlično, odgovori*

*jednog stvora i ničeg tamo
gde je bio čovek.*

Nešto

*Prilazim sa tako
opreznim drhtanjem, uvek
osećajući krajnje glupavim*

*pitanje kako je to,
zatim, pretpostavljajući da te osete,
i ko. Sećam se*

*jednom u iznajmljenoj sobi u
27. ulici, žena koju sam voleo*

tada, bukvalno, pošto smo

*vodili ljubav na ogromnom
kauču naspram*

umivaonika sa dve slavine,

*htede da piški ali je bila nervozna,
i bilo joj je neprijatno pretpostavljam
što bih je ja posmatrao nju koja mi se samo*

*trenutak ranije potpuno
otvorila, naga, na
istom krevetu. Čućeći, njenu*

*glava se ogledala u ogledalu,
njena tamna kosa,
puna njenog lica, ramena,*

*sela je raširenila nogu, odvrnula
jednu slavinu i stidljivo piškila. Šta bi
ljubav mogla da nauči iz ovakvog prizora.*

Ricard Brotigen

beleške:

Robert Blaj (Robert Bly) je rođen 1926. u Zapadnim ravninama Minesote. Pohađao je Sent Olaf koledž i Harvardski univerzitet. Bio je urednik poznatog književnog časopisa „Pedesete“ (The Fifties), „Šezdesete“ (The Sixties) i „Sedamdesete“ (The Seventies). Jedno vreme je proveo u Norveškoj prevođeći skandinavsku poeziju i prozu, a kasnije izvensno vreme boravio i u Engleskoj. Pesme su mu objavljene u zbirkama „Tišina na snežnim poljima“ (1962) (Silence in the Snowy Fields) i „Svetlost oko tela“ (1968) (The Light Around the Body), za koju je te godine dobio i Nacionalnu književnu nagradu.

Blaj je pripadnik one struje u američkoj literaturi koja se zalaže za svest o poeziji koja postoji van granice ove zemlje. Veliki deo svog uredničkog posla upravo je zasnovan na pokusima da američku poeziju vrati onim glavnim nitima internacionalne poetske tradicije. Blaj je svoju poeziju gradio na evropskom iskustvu, i to je vidno: nadrealistička poezija je baza za sve što je u njegovom stilu nadgradnja. A ta nadgradnja bi se mogla definisati kao njegov lični dodatak na nadrealističku političnost, angažovanost unutar nje, absurdnost spojeva različitih pojava, čudovitom motivisanosti pesme, kontraste, mističnost, izmenadnu ležernost i kontemplativnost.

Ricard Brotigen (Richard Brautigan) rođen je 1933. u Tukomu, država Vašington. Vrlo produktivan pisac: autor je desetak romana, pet zbirki pesama i knjige sabranih kratkih priča. Jedan je od najtiražnijih pisaca u Sjedinjenim Državama. Dobitnik je Nacionalne nagrade za umetnici 1968. godine.

R. Brotigen se svrstava u red satiričnih pisaca (i pesnika). Knjiga kratkih priča „Osveća proplanka“ (1971) doživela je u svetu ogroman uspeh. Kritičar Tomas Vogler je u jednom tekstu napisao o Brotigenovom stilu sledeće: „Brotigenova verzija američkog sna iz sebe izostavlja tačno one stvari na kojima placi poput Mejlera (Norman Mailer-ov pr.) insistiraju da su osnovna grada ovog sna“, i dalje: da je Brotigenovo pisanje „više radnje nego grada, više čulo nego mudrost – a uz to on bi na kraju krajeva mogao i da bude u pravu“.

Iako se Brotigenova poezija često bazira na humorom, šaljivom, ponekad (uslovno) neumesnom ona ne umanjuje dostojanstvo poezije. Štaviše, njegovi crno-humorni obri, često zasnovani i na običnom viku, donose novu dimenziju istini koju znamo. Ona prestaje da bude ono što su nas događaj i situacija naučili da o njoj mislimo i pretvara se u absurdnu koju, i pored parodokasnosti činjenica, ne možemo olako odbaciti iz prostog razloga što i Brotigenova (nova) istina jeste prava slika stvari, samo posmatrana iz drugog ugla i malo pomerena u druge stope percepcije. Pomenimo samo neke od knjiga pesama: „Povratak reke“ (1957) (The Return of the Rivers), „Pesme od 1957-1968“ objavljene 1971, pa „Romej napreduje duboko u Egipat“ (1970) (Rommel Drives on Deep into Egypt).

Deniz Levertov (Denise Levertov) je rođena 1923. u Ilfordu, u pokrajini Esek, Engleska. Bila je bojničarka u toku drugog svetskog rata. Prve pesme je objavila u Londonu. Posle udaje za američkog pisca Michel Gudmenna 1948, prešla je u Sjedinjene Države gde je objavila desetak knjiga. Vezana je za pesničku grupu Vlijemena Karlosa Vlijemena i Carla Olsona oko časopisa „Black Mountain Review“.

Deniz Levertov je jedna od najzanimljivijih pesnikinja savremene Amerike. Veliki, ali naglasimo – savremeni mistic, prepun energije, ali i želje da otkrije, razobolji surovoču, nadgledi i do kraja odgleda slični život čovekova (uz distancu, kada je potrebno). Neumitno je osetiti kipu snagu ove pesnikinje koja une da je kontrolise. Ona vlađa i svojom, a ima se utisak, i nečijom tudom energijom. Vidne su izvesne stilске sličnosti s R. Kriljem. Deniz Levertov, između ostalog, kaže: „Mislim da su pesniči instrumenti na kojima svira moć poezije. Ali poezija se i pravi, ona je veština...“

Kao da se kod nje sve zasniva na razmeni pokretačkih snaga: ponekad pesnicima diktira ta sve-moguća poezija; ponekad je poezija oruđe velikih mistika koji je stvaraju. Ili – sve to istovremeno.

Frank O’Hara (Frank O’Hara) (1928-1966) je odrastao u Novoj Engleskoj. Pohađao je univerzitet Harvard i Mičigen, gde je postao dobitnik prve nagrade. Veći deo mladosti proveo je u Njujorku, u društву savremenih slikara. Radio je za časopis „Art News“. Vrlo uspešna budućnost mu je bila prekinuta smrću u saobraćajnoj nesreći. U to vreme O’Hara je bio kustos Muzeja moderne umetnosti u Njujorku. Ovaj muzej mu je, posthumno, objavio zbirku pesama ilustriranu prilozima mnogih slikara – njegovih prijatelja (od Džeksona Poloka do Kuninga) pod naslovom „Upomeni mojih osećaja“ (In Memory of My Feelings). „Sabrane pesme“ su mu objavljene 1971. godine.

Poезija Franka O’Hara je poezija slikara koji je u ruke uzeo olovku umesto četkice. To je pesnik koji je ceo svoj kratki život proveo u drugovanju sa slikama i slikarima. Čitav niz O’Harinih pesama je posvećen bilo ličnostima bilo samim delima Poloka i drugih slikara. No, zbor togu ne treba dovoditi u sumnju njegovu poeziju. O’Hara je veoma samosvojan i originalan pesnik: to je čovek koji ima (baš zbog ogromne širine znanja i primanja) svoj zatvoren sistem unutar kojeg se, ponekad, ponosi kao obični posmatrač koji beleži videno, a ponekad kao izuzetno intuitivni, crni, pa i morbidan saučesnik drame koju pored njega, i drugi žive.

Robert Krili (Robert Creeley) je odrastao u Masačusetsu, a pohađao Harvard. Studije je nekoliko puta prekidao zbog svog nemirnog duha: bio je u Indiji i Burmi, živeo u Francuskoj, Španiji, Gvatemale, gde je učiteljevao. Na poziv C. Olsona bio je predavač na Black Mountain koledžu, a od 1954. do 1956. i osnivač i urednik časopisa „The Black Mountain Review“. Kasnije je predavao i na Univerzitetu Novi Meksiko i Državnom univerzitetu San Franisko. Objavio je jedan roman, knjigu kratkih priča i nekoliko zbirki pesama: „Za ljubav“ (For Love) 1962, „Reči“ (Words) 1967, „Komadi“ (Pieces) 1969.

Krili spada među pesnike koji su poznati kao anti-intelektualisti, daki, i ne-formalisti. Ali, ono po čemu je Krili originalno dosledan, to je njegovo insistiranje na američkom iskustvu i gorovu, na želi da završi u svakodnevnicu običnih ljudi i običnih situacija, čak bizarnih elemenata ljudskog prisustva u ovom životu. Posledica ovakvog stila su pomalo ironični zaključci u njegovim pesmama, koji, i pored ovakve distante, ostaju na razini iskrenog, uz dodatak gruboga prijatnog humora i iznad svega – vrlo stalozene konstatacije. Staloženost i mir koji Krili ima u odnosu na mnoge svoje savremenike.

Izbor, prevod i beleške:

Vladislav Bajac

